

навчання [1, 84, 91, 100, 103]. Деякі батьки вказали побажання навчання їхніх дочок російською мовою, але з обов'язковим вивченням і української мови [1, 135]. Дехто вказав, що приєднається до більшості [1, 119]. Дехто написав, що питання не виявлено [1, 92].

Треба визначити, що Харківська Друга жіноча гімназія мала довгу історію і вела свою історію з 1848 р. Вона розташовувалася на розі вулиці Старомосковської (сьогодні це початок проспекту Героїв Харкова, колишнього Московського проспекту) та Вознесенського скверу (сьогодні – це площа Фейербаха). Практично на фундаменті гімназії після Другої світової війни було побудовано один з корпусів Української державної академії залізничного транспорту. А проаналізувавши дані архівного документу, можна визначити, що переважно в Харкові у 1918 р. розмовляли російською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Центральний державний архів вищих органів влади України. Фонд № 2201, опис № 1, справа 202. Заповнені анкетні дані по Другій Харківській жіночій гімназії для вирішення питання про національний характер учбових закладів на Україні. 155 арк.

УДК 001

ІСТОРИЧНЕ СТАНОВЛЕННЯ І СУЧАСНИЙ СТАН НАУКИ

*Майорова Т.І., Державний біотехнологічний університет
НК – Варипаєв О.М., кандидат філософських наук, доцент*

Наука як сукупність знань і методів її отримання пройшла довгий шлях від свого виникнення до сьогодення, причому її завдання та методи дослідження постійно змінювалися. Історія науки демонструє складні процеси еволюції знань і їх взаємозв'язок з філософією, релігією, культурою і технікою.

Походження науки можна простежити до стародавніх цивілізацій. Знання вперше отримувалися з практичних потреб людей. Сільське господарство, календар, медицина та архітектура були основними галузями, в яких потрібні були емпіричні знання. Стародавні єгиптяни розробили методи визначення часу та спостереження за зірками для передбачення сезонних змін, тоді як Месопотамія створила систему числення, яка лягла в основу математики. Математичні знання використовувалися для будівництва храмів і пірамід, а також для навігації та ведення торгівлі. Виникнення писемності в Месопотамії, Єгипті та Китаї значно полегшило систематизацію знань з метою їх передачі з покоління в покоління.

У Стародавній Греції наука і філософія тісно перепліталися, що стало основою для розвитку натурфілософії – першої систематичної спроби пояснити природу раціональними методами. Мислителі як Фалес, Анаксимандр та Анаксімен шукали першооснову існування і прагнули надати логічне пояснення природним явищам. Це був перший крок у розвитку наукового методу, що базувався на спостереженнях та логічних міркуваннях. Однак найбільший внесок у наукову методологію зробив Аристотель, який створив систему класифікації знань і логіку як інструмент пізнання. Його роботи охоплювали всі відомі на той час науки: фізику, біологію, етику та політику. Аристотель систематизував знання, розділив їх на окремі галузі та розробив раціональні методи їх вивчення.

У середньовічній Європі знання зберігалися в монастирських бібліотеках, а наука активно розвивалася в ісламському світі. У середньовічному Багдаді функціонував науковий центр – Будинок мудрості, де перекладалися і вивчалися твори античних авторів. Арабські вчені не тільки зберегли грецькі та римські знання, а й збагачували їх новими відкриттями в астрономії, математиці, хімії та медицині. Ібн Сіна (Авіценна) і Ібн Рушд (Аверроес) відіграли ключову роль у розвитку медицини та філософії, їхні праці стали основою європейського Відродження.

Схоластика була домінуючою філософською та науковою методологією в середньовічній Європі, поєднуючи християнську теологію з аристотелівською філософією. Основним завданням схоластики було примирення віри з раціональними знаннями. Фома Аквінський, головна фігура в цьому напрямку, прагнув знайти баланс між теологією і логікою, вірячи, що розум і віра можуть співіснувати і що Бога можна пізнати через вивчення природи. Університети, засновані в Європі в XIII столітті, зокрема в Болоньї і Парижі, стали центрами інтелектуального життя і сприяли поширенню наукових знань.

Переломним моментом у розвитку науки стала наукова революція XVII століття. Під впливом Декарта і Бекона було закладено основи сучасного наукового методу. Декарт запропонував дедуктивний метод, заснований на логічних висновках, тоді як Бекон розробив індуктивний метод, орієнтуючи на експеримент і спостереження. Це сприяло розвитку точних наук і їх подальшій спеціалізації. У цей період Коперник представив геліоцентричну теорію, що кардинально змінила уявлення про космос, а Галілей новими експериментальними методами відкрив закони механіки. Ісаак Ньютон здійснив справжній прорив у фізиці, заклавши основи класичної механіки, описавши закони руху і закон тяжіння у своєму творі «Основи натуральної філософії». Це дозволило науці розвиватися на основі математичних і дедуктивних методів.

У XVIII і XIX століттях наука почала активно спеціалізуватися, з'явилися нові дисципліни, такі як хімія, біологія, геологія, фізика. Відкриття Антуана Лавуаз'є в хімії, зокрема опис процесу горіння і відкриття кисню, стали основою сучасної хімії. Теорія еволюції Чарльза Дарвіна змінила біологію, запровадивши природний відбір як механізм еволюції видів. Водночас, дослідження електромагнетизму Джеймса Максвелла та Майкла Фарадея відкрили нові горизонти в електротехніці та телекомунікаціях. Промислова революція, що базувалася на наукових відкриттях, змінила методи виробництва і спосіб життя суспільства, зробивши науку двигуном технічного прогресу.

XX століття стало епоєю стрімкого розвитку наукових досліджень, які кардинально змінили людське розуміння світу. Теорія відносності Альберта Ейнштейна і квантова механіка, розроблена Нільсом Бором і Вернером Гейзенбергом, змінили класичне сприйняття простору, часу і матерії. Ці відкриття стали основою для розвитку атомної енергетики, сучасної фізики і космічних досліджень. Відкриття структури ДНК Джеймсом Вотсоном і Френсісом Кріком у 1953 році стало революційним, заклавши основи генетичних досліджень, біотехнологій і сучасної медицини.

Сучасна наука стає все більше інтердисциплінарною, що дозволяє інтегрувати зусилля фахівців з різних галузей для вирішення складних завдань. Наприклад, розвиток штучного інтелекту базується на досягненнях у математиці, інформатиці, нейронауках і філософії. Прогрес в обробці великих даних дозволяє вченим ефективніше аналізувати величезні масиви інформації в таких сферах, як кліматологія, генетика і астрофізика. Ці досягнення відкривають нові можливості для вирішення глобальних проблем людства, таких як зміна клімату, виснаження ресурсів, пандемії та дослідження космосу.

Проте розвиток науки супроводжується новими викликами і етичними питаннями. Наприклад, технології редагування геному (CRISPR) відкривають можливості для лікування генетичних захворювань, але також ставлять серйозні етичні питання щодо редагування людського ДНК. Аналогічно, розвиток штучного інтелекту та автоматизація виробництва можуть змінити ринок праці і соціальну структуру, що вимагає обговорення етичних аспектів їх використання. Наука також грає ключову роль у боротьбі зі змінами клімату, що потребує міжнародної співпраці між науковцями, урядами та громадськими організаціями.

Майбутнє науки обіцяє нові відкриття і технологічні прориви, які можуть суттєво змінити суспільство і наше розуміння Всесвіту. Квантові обчислення, біотехнології, відновлювальна енергетика і дослідження космосу стануть основними напрямками наукового прогресу в найближчі десятиліття. Водночас важливо забезпечити,

щоб цей прогрес спрямовувався на благо людства, вирішуючи глобальні проблеми і дотримуючись етичних норм.

ЛІТЕРАТУРА

1. "The Structure of Scientific Revolutions" – Thomas S. Kuhn. Режим доступу: <https://plato.stanford.edu/ENTRIES/thomas-kuhn/>
2. "Medieval Science, Technology, and Medicine: An Encyclopedia" – Thomas F. Glick, Steven John Livesey, and Faith Wallis. Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=SaJlbWK_FcC&pg=PR5&hl=uk&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false
3. "The Innovators: How a Group of Hackers, Geniuses, and Geeks Created the Digital Revolution" – Walter Isaacson. Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=H_hCgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false
4. "The Fourth Industrial Revolution" – Klaus Schwab. Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=OetrDQAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
5. "The Ethics of Technology: Methods and Approaches" – David J. Gunkel. Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=YeLaDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR7&dq=%22The+Ethics+of+Technology:+Methods+and+Approaches%22+%E2%80%94+David+J.+Gunkel&ots=M_LEAn3K8A&sig=V8dTc267L6GppGIRDmM9eKAMg&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

УДК 17.023.32

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ВИНИКНЕННЯ МОДЕРНОЇ НАЦІЇ В УКРАЇНІ

*Макаренко А.А, Харківський національний педагогічний університет імені Г. Сковороди
НК – Чернікова І.В, кандидат історичних наук, доцент*

Питання виникнення та розвитку модерної нації є однією з найактуальніших тем у вивченні історії України, оскільки воно стосується не лише історичних процесів, але й сучасного суспільного життя. Україна зі своїм складним історичним шляхом та багатою культурною спадщиною є унікальним прикладом націєтворення. У різні періоди української історії національна ідентичність проходила через випробування, що спричинило багатоступовий процес її формування.